

Comentario de Obra: O Partenón

1. Identificación

- **Título:** O Partenón
- **Autores:** Os arquitectos foron Ictino e Calícrates, mentres que o gran escultor Fidias foi o director e supervisor de todo o proxecto escultórico.
- **Cronoloxía:** 447-432 a.C., pleno período Clásico (século V a.C.), a etapa de maior esplendor de Atenas.
- **Técnica:** Templo construído en mármore do Pentélico, a rocha calcárea da zona, de gran calidade.
- **Estilo:** Pertence á orde **dórica**, pero incorpora elementos **iónicos**, o que o converte nunha obra singular.
- **Localización:** Acrópole de Atenas.

2. Análise Formal

O Partenón é un templo **dórico, períptero** (rodeado de columnas por todos os lados) e **octástilo** (con oito columnas na súa fachada principal e dezaseis nos laterais). A súa planta divídese en dúas partes: a **naos** (cela) principal, que albergaba a colossal estatua criselefantina de Atenea Parthenos, e o **opistódomos** (sala traseira), onde se gardaba o tesouro da Liga de Delos.

A súa harmonía visual non se basea na xeometría estrita, senón en **refinamentos ópticos** (tamén chamados *correccións ópticas*) deseñados para compensar as deformacións da percepción humana e outorgarlle unha aparencia de perfección e vitalidade. Entre eles destacan:

- **Lixeira curvatura** ascendente do **estilóbato** (a base do templo) e do **entaboamento** (a parte superior), para evitar o efecto de afundimento no centro.
- **Inclinación das columnas** cara ao interior e o seu **éntase**, que é un lixeiro ensanchamento no terzo central do **fuste**, o que evita que parezan rectas e fráxiles e lles confire un aspecto orgánico e robusto.

A mestura de estilos é un trazo distintivo: mentres a estrutura principal é dórica (con **triglifos** e **metopas** no friso exterior), o templo incorpora un gran **friso xónico** continuo ao longo da parte superior da naos, unha innovación única que ilustra a confianza de Atenas en si mesma e na súa cultura.

3. Análise Iconográfica

O templo estaba consagrado a Atenea Parthenos, a deusa virxe protectora da cidade. A súa decoración escultórica, obra de Fidias e o seu obradoiro, transmitía unha mensaxe de superioridade da civilización ateniense.

- **Frontóns:** O frontón oriental representaba o nacemento de Atenea da cabeza de Zeus, mentres que o occidental narraba a disputa entre Atenea e Poseidón pola posesión do Ática.
- **Metopas:** As 92 metopas do friso exterior representaban mitos de loitas entre o ben e o mal, como a **Centauromaquia** (gregos vs. centauros), a **Amazonomaquia** (gregos vs. amazonas) ou a **Xigantomaquia** (deuses vs. xigantes). Estas narracións alegóricas simbolizaban a vitoria da civilización e a razón grega sobre o caos, a barbarie e a Persia dos persas.
- **Friso interior:** Este friso xónico único mostraba a **Procesión das Panateneas**, o festival máis importante de Atenas. Por primeira vez, nun templo dedicado a unha divindade, o pobo ateniense era o protagonista da narración, en lugar de heroes ou deuses.

4. Contextualización

O Partenón é a peza central do ambicioso proxecto de reconstrución da Acrópole, planificado e financiado polo líder ateniense **Pericles** no chamado **Período Clásico**. A súa construción iniciouse pouco despois do final das Guerras Médicas, e o seu financiamento procede do tesouro da Liga de Delos, a alianza naval grega liderada por Atenas. Este uso dos fondos xerou controversia, pero tamén demostrou o poder e a hexemonía de Atenas no mundo grego. O Partenón non é só un templo relixioso, senón tamén un **símbolo político**, un monumento de gratitude pola vitoria e a máxima expresión do poderío, a democracia e o esplendor cultural da Atenas do século V a.C.

5. Conclusión

O Partenón é a culminación da arquitectura clásica grega, unha obra que transcende a simple funcionalidade relixiosa. É un edificio onde a razón, a beleza matemática e o ideal cívico se fusionan á perfección a través dos seus refinamentos ópticos e a súa mensaxe escultórica. A súa harmonía e equilibrio, froito dun profundo coñecemento da xeometría e da percepción humana, convertérono no modelo ideal para a arquitectura occidental, exercendo unha influencia incalculable en movementos posteriores como o Neoclasicismo. É, sen dúbida, un testemuño eterno do xenio humano e da cultura que sentou as bases do noso mundo.

Concepto	Definición
Altorrelevo	Figura ou composición escultórica que sobresaí do fondo máis da metade do seu vulto, xeralmente $\frac{3}{4}$ partes.
Arquitrabe	Parte inferior do entaboamento, situada directamente sobre os capiteis das columnas.
Capitel dórico	Elemento superior da columna na orde dórica, de forma sinxela, composto por equino e ábaco.
Cornixa	Parte superior e máis saínte do entaboamento, formada por molduras que rematan a estrutura.
Entaboamento	Conxunto de elementos arquitectónicos que se sitúan sobre as columnas: arquitrabe, friso e cornixa.
Éntase	Lixeiro abultamento do fuste da columna, situado aproximadamente a un terzo da súa altura.
Friso	Parte central do entaboamento, entre o arquitrabe e a cornixa; pode ser liso ou decorado con relevos.
Fuste	Parte vertical da columna entre a base e o capitel; pode ser liso ou acanalado.
Métopa	Elemento rectangular do friso dórico, situado entre triglifos; pode estar decorado con relevos.
Tímpano	Espazo triangular dentro do frontón, normalmente decorado con esculturas ou relevos.
Triglifo	Elemento do friso dórico con tres acanaladuras verticais, alternando coas métopas.
Estilo	Conxunto de características formais, técnicas e expresivas que definen unha obra ou período artístico.